

Handboek veilig jeugdwerk

Inleiding

De Bijbel geeft aan dat we als christelijke gemeente voor elkaar moeten zorgen. Juist door bezig te zijn met het onderwerp veiligheid kan het gevoel oproepen: is dat nu allemaal nodig in de kerk? Is 'Veilig Kerk' niet vanzelfsprekend?

We laten ons door de bijbel inspireren en proberen te leren wat de apostelen ons hebben te zeggen over zorg voor elkaar. In 1 Timotheüs 5:8 staat: *'Wie niet voor de eigen familie zorgt, zelfs niet voor huisgenoten, heeft het geloof verloochend en is slechter dan een ongelovige'*.

En Galaten 6:10 zegt: *'Laten we dus, in de tijd die ons nog rest, voor iedereen het goede doen, vooral voor onze geloofsgenoten'*. Deze teksten motiveren en stimuleren ons om als gemeente na te denken over hoe we 'Veilig Kerk' kunnen zijn en onze verantwoordelijkheid daarin te nemen.

Waarom veilig jeugdwerk in PKN Gouda?

Helaas heeft de ervaring geleerd dat ook binnen kerkgenootschappen ongewenst gedrag of seksueel misbruik voorkomt, met alle gevolgen van dien. Daarom is ook veilig jeugdwerk een actueel onderwerp in Protestants Gouda en wordt veilig jeugdwerk structureel in het beleid op te nemen. De Algemene kerkenraad heeft dit besloten in april 2018. We vinden het van belang dat jeugdambtsdragers met leidinggevend in het jeugdwerk nadenken over hoe we kinderen en jongeren een veilige plek in de kerk kunnen geven. Voor een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren is een veilige omgeving in het jeugdwerk van belang.

Er worden ook 2 vertrouwenspersonen aangesteld voor de Protestantse gemeente Gouda, dus breder dan het jeugdwerk, waarbij hulpvragers een onafhankelijke plek ervaren om hun klacht mee te delen.

Wat is veilig jeugdwerk?

Veilig jeugdwerk is jeugdwerk met gezonde verhoudingen tussen leidinggevend en kinderen en jongeren. Tijdens informele momenten in het clubwerk en op kampweekenden zijn er vaak ongeschreven regels in omgangsvormen. De ruimtes in de kerkgebouwen waar club en catecheseavonden worden gehouden zijn niet altijd overzichtelijk, waardoor in loze ruimtes onvoldoende zicht is op wat er gebeurt. Veilig jeugdwerk is transparantie.

Jeugdwerk Gouda heeft een sterke inzet op relaties, maar dat heeft ook een kwetsbare kant. Het kan spanning oproepen: hoe houd je relaties zuiver/ gescheiden? En hoe ben je op een goede manier aanwezig in het dagelijks leven van kinderen en jongeren? Dit betreft ook de omgang tussen de kinderen en jongeren onder elkaar. Hierbij kunnen we ook denken aan sociale media. Welke foto's worden er op Instagram geplaatst en welke taal wordt er gesproken op de WhatsApp?

Grenzen, nabijheid en aanraking

Voor kinderen en jongeren is nabijheid en aanraking een voorwaarde om zich gezond te ontwikkelen. Tijdens jeugdwerkactiviteiten zijn veel grenzen in het contact tussen leidinggevend en kinderen echter niet eenduidig, omdat de behoefte van ieder kind en elke

jongere anders is. Het ene kind wil even op schoot zitten als het troost zoekt, het andere kind heeft behoefte aan een aai over de bol, een ander heeft bij tegenslagen behoefte aan een arm om zich heen en weer een ander vindt het juist niet prettig om aangeraakt te worden. Hierdoor kan het in de praktijk lastig zijn om afspraken te maken over eenduidige grenzen die in alle situaties en voor alle kinderen gelden. Maar er is wel één heel duidelijke grens en dat is de grens dat grensoverschrijdend gedrag en seksuele handelingen tussen (jong)volwassen leidinggevend en kinderen absoluut ontoelaatbaar zijn! Daarom blijft het belangrijk om het gesprek te voeren over grenzen en veilig jeugdwerk.

VOG en Gedragscode

Doordat er wordt gewerkt met kinderen en jongeren, willen we heldere procedures ontwikkelen om situaties van ‘onveilig jeugdwerk’ te voorkomen. Daarom werken we met gedragscodes en VOGs. Jeugdleiders vragen een verklaring omtrent gedrag (VOG) aan en ondertekenen de algemene gedragscode van PKN jeugdwerk Gouda. Ook het gesprek over veilig jeugdwerk is onmisbaar.

Wat is een VOG?

VOG staat voor een Verklaring van Omtrent Gedrag. Het is een officiële verklaring van het ministerie van justitie en veiligheid waarin over de aanvrager staat vermeld dat er géén justitiële gegevens gevonden zijn, die functies in de weg staan. Voor kerken wordt de VOG gratis verstrekt.

Voor wie is de VOG bedoeld?

Iedereen die werkzaam is in het jeugdwerk. Heb je al vanuit beroepsoogpunt een VOG in bezit, dat voldoet aan het juiste screeningsprofiel (het gaat om nr. 84 omgaan met minderjarigen), dan is opnieuw aanvragen niet nodig. We vragen je dan alleen een copy te sturen naar de jeugdambtsdrager.

Hoe vraag je een VOG aan?

De VOG kan gratis worden aangevraagd bij de Protestantse Kerk in Nederland.

- STEP vraagt dit voor jou aan. De jeugdambtsdrager zal officieel toestemming vragen of de STEP jeugdwerker jouw mailadres mag vermelden op het aanvraagformulier van de PKN.
- Vervolgens krijg jij een link van Justis in je mailbox om het verder te bevestigen en de VOG aan te vragen. Houd hiervoor je DigiD code bij de hand.
- Alle betrokkenen uit het jeugdwerk krijgen de VOG opgestuurd via de dienst CBIG van het ministerie van VWS (de Landelijke dienstenorganisatie van de PKN krijgt hierover niets te horen).
- De VOG wordt doorgestuurd naar STEP info@step-gouda.nl Of gegeven aan één van de jeugdambtsdragers.
- De VOG wordt op het STEP kantoor zorgvuldig bewaard.

Naar wie moet de VOG?

De jeugdambtsdragers. Als jij de VOG hebt aangevraagd, dan wordt de VOG automatisch naar de jeugdambtsdragers gestuurd en wordt op het STEP bureau bewaard. Hij of zij neemt contact met je op en zal een kort gesprek plannen om over veilig jeugdwerk door te praten. Ook zal dan de gedragscode worden ondertekend die door de Algemene Kerkenraad is vastgesteld.

Wat gebeurt er met de VOG?

De VOG wordt bewaard op het STEP bureau. De algemene coördinatie ligt bij STEP.

Hoe lang is je VOG geldig?

Zolang goed gedrag wordt uitgevoerd.

Wat is een gedragscode?

Een gedragscode is een soort contract van gezamenlijk opgestelde regels die bij het uitvoeren van werkzaamheden in het jeugdwerk zorgen voor een veilige sfeer. Alle leidinggevend in het jeugdwerk worden gevraagd de gedragscode te ondertekenen. Hiermee verklaart de leidinggevende dat hij/zij de gedragscode kent en niet tegen de gedragscode in zult handelen. De leidinggevende is mede verantwoordelijk voor een omgeving en een sfeer waarbinnen het kind en de jongere zich veilig en gerespecteerd voelt. Bij overtreding van de gedragscode wordt overlegd met de benadeelde en de vertrouwenspersonen of er een melding wordt gemaakt of een klacht wordt ingediend. Er zal gebruikt gemaakt worden van het protocol van de Protestantse Kerk. De desbetreffende kinder-/jeugdwerker zal zijn actieve bijdrage aan het jeugdwerk niet kunnen voortzetten en wordt op non-actief gezet. Non-actief zetten wordt ook toegepast op zolang de kinder-/jeugdwerker ervan verdacht wordt. Voor beide partijen zal er pastorale zorg worden georganiseerd. Persoonsgegevens zullen in een centraal register worden opgenomen.

Waar moet ik zijn als ik als ik signaleer?

Wanneer er een grensoverschrijdende situatie zich voordoet of wanneer een leidinggevende iets signaleert/ bedenkingen bij heeft, kan er contact worden opgenomen met de vertrouwenspersonen: Pieter van Boven en Herma Koopman.

Het gesprek

Naast het in bezit zijn van een VOG en het ondertekenen van een gedragscode is het vooral belangrijk om het onderwerp 'veilig jeugdwerk' geregeld bespreekbaar te maken tijdens vergaderingen en te zorgen voor openheid en reflectie. Door een open sfeer onder jeugdleiders kan er afgestemd worden welke omgangsnormen er in de groep worden gehanteerd waar iedereen achter kan staan. Niet alleen normen en waarden tussen leidinggevend en kinderen en jongeren, maar ook tussen de jongeren onderling.

Bijlage: Gespreksvragen die gebruikt kunnen worden met leidinggevendenden uit het jeugdwerk

Gespreksvragen

- Waar denken we aan bij grensoverschrijdend gedrag of seksueel misgebruik?
- Op welke manier kunnen we een veilig klimaat bieden aan de kinderen en jongeren?
- Hoe krijgen omgangsvormen een plek in het gesprek met de jongeren zelf? Op welke manier willen we daar aandacht aangeven? Hoe houden we het onderwerp ook luchtig?
- Hoe communiceren we op de app met elkaar? Denk aan taalgebruik. Wat spreken we daarover af?
- Jongens en meiden hangen op de bank, zitten dicht tegen elkaar aan en gezellig bij elkaar op schoot: Wat vinden we daarvan? En hoe gaan we daarmee om?
- Tijdens het tienerkamp slapen de jongens en meiden op een aparte slaapzaal, maar sluipen naar de andere zaal. Kruipen bij elkaar in bed en of bij elkaar in de slaapzak. Wat vinden we daarvan? Waar liggen de grenzen?
- Het knuffelgehalte is hoog bij de jongeren, hoe gaan we daarmee om?
- Wat vinden we van de gebouwen van de kerk waar club/catechisatie wordt gegeven?
- Welke foto's plaatsen we van activiteiten op Instagram of facebook?
- Wat doen we als het mis gaat? Is het duidelijk welke weg er dan bewandeld moet worden?

Stellingen (eens, oneens of grijsgebied):

- Vrijwilligers in het jeugdwerk dragen sexy kleding.
- Een kind (9 jaar) wil bij de kindernevendienstleiding op schoot zitten.
- Een jeugdwerker brengt een jongere van de 16+ club na een clubavond naar huis. Hij legt voor het uitstappen zijn hand op haar schouder.